

Józef Jodkowski.

ULICE GRODZIŃSKIE W ŚWIELE HISTORJI I TOPOLOGJI

„Polska Drukarnia Kresowa”
Grodno, Dominikańska 23.

GRODNO

1 9 3 1.

OSOBNIE ODBICIE Z „NOWEGO DZIENNIKA KRESOWEGO”.

Józef Jodkowski.

ULICE GRODZIŃSKIE

W ŚWIELE HISTORJI I TOPOLOGJI

GRODNO

1 9 3 1.

OSOBNÉ ODBICIE Z „NOWEGO DZIENNIKA KRESOWEGO“.

W związku z nowymi przepisami meldunkowymi Magistrat m. Grodna przystąpił do uporządkowania numeracji nieruchomości w Grodnie, przyczem okazało się, że istnieje po kilka ulic o jednobrzmiącej nazwie.

Miasto rozbudowuje się, powstają nowe kolonie i nawet dzielnice, zmienia się charakter peryferyj, to też nie należy się dziwić, że w ciągu kilku ostatnich lat powstała znaczna ilość nowych ulic, które dotychczas nie otrzymały nazw, na przykład, za cmentarzem żydowskim (od Grandzickiej), w sąsiedztwie rzeźni miejskiej (aż 6 Rzeźniczych), przy Zbożowej (5), długi szereg w t. zw. Nowych Osadach, przy Lipowej, Łososiańskiej (5), w końcu Młynarskiej (5) i za torem kolejowym od szosy Skidelskiej. I w samym mieście było po kilka jednobrzmiących nazw ulic (Górnych 6, Podgórných 4, Szkolnych 3, Bożniczych 4, aż 8 między ul. Wyzwolenie a Krzywą). Naogół trzeba było nadać około 170 nowych nazw i w tym celu Rada Miejska powołała specjalną komisję, która niemal doraźnie winna była uporządkować nazwy ulic i placów w mieście naszym.

Zadanie było trudne, ponieważ powstała konieczność zastanowienia się nad celowością i war-

tością niektórych nazw już istniejących, niekiedy będących w kolizji z właściwościami języka polskiego (np. ul. Kołosańska — zamiast Kołoska, Osowiecka!?). Mając zaś na względzie, że ta wyjątkowa okoliczność pozwalała również uwiecznić rozmaite momenty historyczne, przedewszystkiem z przeszłością Grodna związane, przeto prace były prowadzone i w tym kierunku. Być może nie wszystkie nazwy szczęśliwie będą nadane, lecz komisja w znacznej mierze poddawała je gruntownej ocenie, z wyjątkiem chyba paru nazw, które mogą być zmienione (np. ul. Relutońska !?, nowa Berka Josełowicza).

Przyjmując pod uwagę, iż Grodno dotychczas nie uczciło dostojnie wiekopomne czyny i 500-lecie zgonu Witolda — twórcy grodu grodzieńskiego, przeto komisja zaprojektowała nazwać ulicę Bankową jego imieniem.

Niżej podajemy nazwy wszystkich ulic i placów w Grodnie, których zmienione nazwy zostały zatwierdzone na posiedzeniu Rady Miejskiej w d. 10 lutego r. b., zaś nowe definitywnie ustaliła powołana w tym celu specjalna komisja.

AKADEMICKA — dotychczas Kościelna, przedtem Kirchowa — na pamiątkę istnienia szkół w

zabudowaniach, należących w znacznej mierze do ks. Czetwyńskiego, nazywanych w konstytycjach (np. 1793 r.) gmachami akademii (szkół lekarskiej, mierniczych, a przedtem korpusu kadetów). Był to jakby dalszy ciąg istnienia akademii OO. Jezuitów, skasowanej wraz z kasatą zakonu w 1773 r.

ALEJA 3 MAJA.

ARTYLERYJSKA.

ARTYLERYJSKI z-k otrzymał nazwę: UL. KONNA.

AUGUSTOWSKA.

BAGATELA—między Garncarską a Piłsudskiego.

BAGNO—na przedm. zaniem. między Indurską a Cerkiewną.

BANKOWA—ma być ul. W.K. WITOLDA.

BATOREGO plac—dawny rynek ratuszowy z wagą miejską, przegierzem i składem wosku, który składano w formie podatku.

BAZYLJAŃSKA — przedtem Górna, jako wiodąca częściowo obok, a częściowo po przez ogrody kołoskie do dawnego opactwa OO. Bazylianów na Kołoży.

BEDNARSKA—jedna z Podgórnych.

BEMA, generała—obok koszar tejże nazwy.

BERNARDYŃSKA—obok dawnego klasztoru OO. Bernardynów, którzy tu osiedli jeszcze za Kazimierza Jagiellończyka. Była to dawna „ułeczka na Kurhan“, ponieważ Biernardyńską nazywano część ul. Mieszczańskiej.

BIAŁA—na przedm. zaniem.

BIAŁOSTOCKA.

BIENIECKIEGO Dra — Nowa.

BOBROWA—z-k Młynarski—na pamiątkę pobytu bobrów w porcie Zarządu Dróg Wodnych.

BOGUSŁAWSKIEGO Wojciecha—twórcy teatru polskiego—dotychczas zwana Teatralną. Grywał w Grodnie za Stanisława Augusta.

BONIFRATERSKA — pierwotnie Dziemianowska od istniejącej tu za Witolda (a być może i wcześniej) według legendy świątyni św. Kośmy i Damiana, czy też kaplicy pod temże wezwaniem na terenie zabudowań wielkoksiażeńskich, który Aleksander Jagiellończyk w 1494 r. nadał OO. Bernardynom. Na pocz. XIX w. ulica ta nosiła nazwę Bonifraterskiej, później Tatarskiej. Przy tej ulicy istniał klasztor OO. Bonifratrów ze szpitalem.

BOŚNIACKA—za Tyzenhauza nazwano ją drugą Bośniacką (pierwszą była ul. Pocztowa), za czasów rosyjskich ul. Telegraficzna.

BOTANICZNA — dotychczasowa Dzielna. Komisja pragnęła uwiecznić nazwisko słynnego uczonego J. E. Giliberta. założył tu szkołę lekarską, przeniesioną później do Wilna, która stała się wydziałem lekarskim przy Uniwersytecie wil., i ogród botaniczny. Zaniechano jednak w obawie przekręcania brzmienia nazwiska.

BOŻNICZNA—na przedmieściu zaniemeńskim obok drewnianej bożnicy.

BROWARNA—ob. Karmelicka.

BRYGIDZKA—dawna W. Jezierska, później Kupiecka. Nazwa pozostawiona na pamiątkę istnienia od 1642 r. przy niej b. klasztoru PP. Brygidek—obecnie SS. Nazaretanek.

BRZOZOWA—od szosy Skidelskiej.

CEGLANA—na Zawierszczyźnie.

CERKIEWNA—na przedmieściu zaniemeńskim.

CHMIELNA—między Browarną a Niemnem.

CIASNA—dawniej (od XVI w.) nazywano Ciasną Żydowską.

CIECHANOWSKIEGO Celestyna, dra, naczelnika miasta w 1863 r., powszechnie lubianego, cenionego obywatela i lekarza—za nowym cmentarzem żydowskim przy ul. Grandzickiej.

CMENTARNA.

CZECZOTTA Jana—zbieracza pieśni nadniemeńskich, druha Mickiewicza. Pochowany w Rotnicy, pow. grodzieńskiego. Jest to jedna z b. Łososińskich ulic.

CZWARTACKA—ku upamiętnieniu 4 pułku z powstania listopadowego—jedna z Rzeźnickich.

CZYSTA—na N. Kolonji.

DOMINIKAŃSKA—dawna (w XVI—XVIII w.w.) Wileńska, później Soborna.

DRUCKA—od Przedmiejskiej w pobliżu stacji pomp i wąwozu Druckiego. Nowa nazwa.

DWORSKA — jedna z Dzielnych.

DZIEMANOWSKA—dotychczasowy zaułek Bernardyński z zejściem wdół w stronę Podola.

FLISACKA—w pobliżu stacji pomp.

FORDONA, księdza, franciszkanina—obok klasztoru XX. Franciszkanów na przedm. zaniemeńskim—ku uczczeniu pamięci świątobliwego i powszechnie szanowanego ojca duchownego, grodzianina.

FRANCISZKAŃSKA — obok klasztoru XX. Franciszkanów.

FURMAŃSKA.

GARBARSKA—jedna z Górnych.

GARNCARSKA powstała pod wałami obronnymi, które istniały jeszcze w 1825 r.

GDANSKA—w N. Osadach.

GLINIANA—jedna z Górnych.

GŁĘBOKA—od św. Trójcy do Fabrycznej (Juryzdyki).

GŁUCHA—od Mickiewicza.

GOŁĘBIA—na Podolu u wąwozu.

GORZELNIANA—od browaru Jaffe w górę na przedm. zaniem.

GÓRNA została nazwana Bazylijską (ob.).

GRANDZICKA.

GROCHOWSKA — w N. Osadach.

GUARDJAŃSKA—od klasztoru XX. Franciszkanów (jedna z Franciszkańskich).

GWARNA.

HARCERSKA ku uczczeniu walecznych harcerzy, których b. on mężnie przeprawy bronił przez Niemen w czasie najścia bolszewików w 1920 r. Wszakże nazwaną została ul. idąca do Niemna od strony miasta obok nowego mostu, z braku odpowiedniej na przedmieściu zaniemeńskim, wiodąca do szkoły powsz. w t. zw. żółtych koszarach, czyli w dawnym pałacu Morawskich.

HOFMEJSTRA Apolonjusza—pierwszego wojewody grodzieńskiego w 1863 r. z ramienia Rządu Narodowego—do ul. Grandzickiej.

HOOVERA—przedtem Iwanowska, częściowo powstała przed kilkudziesięciu laty (obok „Royalu“).

HORNICKA—w N. Osadach.

HORODNICZAŃSKA — składa się z dawnej Skalimanowskiej i

„nad rowem Horodnicy“ (z-ku Maryjskiego z mostkiem za czasów rosyjskich).

HUTNICZA—obok nowej huty szklanej na przedmieściu zaniemeńskim.

HUZARSKA — na Pohulance. Mielśmy huzarów grodzieńskich, którzy zachowali w znacznej mierze dawny mundur za czasów rosyjskich (wg. wzorów ks. warszawskiego).

INDURSKA— na przedm. zaniemeńskim.

JAGIELLOŃSKA—dawna Aleksandrowska.

JASIŃSKIEGO generała — za cmentarzem nowym żydowskim przy ul. Grandzickiej.

JASNA—jedna z Rzeźnickich.

JASTRZĘBIA—w końcu Młynarskiej. Ob. Łowiecka.

JERÓZOLIMSKA.

JEZUICKA—tak została nazwana uliczka, przecinająca dawniej place jezuickiego kolegium, w gmachach którego rosjanie trzymali powstańców 1863 r., a potem umieścili więzienie gubernialne — w środku miasta! Przedtem miała nazwę ul. Mistrzowskiej.

JĘCZMIENNA — na przedm. zaniem.

JURYZDYKA—jedna z Fabrycznych nad Horodniczką, w pobliżu zamków. Dawna nazwa juryzdyki zamkowej.

KACZA—w końcu Młynarskiej.

KALINOWSKIEGO Konstantego—pierwszego komisarza z ramienia Rządu Narodowego w Grodnie przed wybuchem powstania 1863 r., straconego w Wilnie,—za nowym cmentarzem żydowskim przy ul. Grandzickiej.

KALUCIŃSKA — por. Kołochańska.

KANONIERSKA — od Skidelskiej. Na Pohulance.

KARMELICKA—przedtem Browarna obok koszar po-karmelickich.

KAZIMIERZA Św. — nazwano ul. Fabryczną (od straży ogniowej w dół do Horodniczanki) — na pamiątkę pobytu i zgonu patrona naszego kraju w Grodnie— w t. zw. „Domus Regia“, czyli na miejscu Nowego Zamku.

Po uporządkowaniu otoczenia Starego Zamku będzie to jedna z najbardziej malowniczych uliczek w Grodnie.

KLASZTORNA — obok dawnych klasztorów PP. Bazylianek (obecnie prawosł. monaster żeński) i PP. Bernardynek — obok Państw. Seminarjum Męskiego.

KLONOWA — za koszarami Sułkowskiego od Skidelskiej.

KNYSZYŃSKA—w N. Osadach.

KOLEJOWA.

KOŁOWA.

KOŁOŻA—nazwa powstała od nazwy miasta pod Pskowem, zburzonego przez Witolda w 1405 r. i osadzonych tu mieszkańców tego grodu. W dokumentach XVI w. teren kołoski był nazywany „na Kołożaniech“.

KOŁOŻAŃSKA — zniekształcona nazwa ul. Kałużyńskiej, a przedtem Kalucińskiej, zresztą nie polska, ponieważ od Kołozy winna była nazywać się Kołoską. Została restytuowana dawna nazwa Kalucińskiej.

KONNA — dotychczas zaulek Artyleryjski.

KONOPNA —jedna z Bożniczych na przedmieściu zaniemeńskim.

KOSYNIERSKA—jedna z Rzeźnickich.

KOSZAROWA—obecnie gen. Bema.

KOŚCIELNA—ob. Akademicka
KOŚCIUSZKI — za koszarami (od Kolejowej do Koszarowej).

KOZIA—od Podolnej ku Niemnowi.

KRASIŃSKIEGO — dotychczas zwana Słowiańska.

KRASZEWSKIEGO J. I.—od ul. Łososińskiej. Jako „Bolesława“ opisał sceny sejmowe 1793 r., również w trzyltomowym dziele „Polska w czasie trzech rozbiorów“ wiele uwagi poświęcił przeszłości Grodna, wydawał z drem Wolfgangiem w Grodnie w 1844—1846 latach „Ondynę“.

KRAWIECKA — od Wyzwolenia.

KRECIA—Ciasna, dawniej Ciasna Żydowska.

KRĘTA.

KRUCZA—w końcu ul. Młynarskiej.

KRYNICZNA—u stacji pomp.

KRZYŻAKI—pod Stanisławowem.

KUCA—w N. Osadach.

KUNDZIŃSKA—w N. Osadach —na pamiątkę łowów królewskich w puszczy tejże nazwy za Kuźnicą, dokąd królowie z Grodna wyjeżdżali.

KURHAN—odwieczna nazwa pagórka, jaki istniał obok klasztoru OO. Bernardynów w stronę wieży ciśnień. Dotychczas widoczne jest podniesienie terenu na ul. Bernardyńskiej.

KURPIOWSKA—w N. Osadach
KURZA — między Wyzwoleniem a Krzywą.

LEGJONOWA—od ślimaka do szosy Skidelskiej.

LEWUSZA—jedna ze Szkolnych. Tak nazywają znakomitego rabina i uczonego (był na studjach w Padwie), który wybudował starą bożnicę w latach 1575—1578, przebudowaną po pożarach 1619 r. i gruntownie (zszpecona) w 1898 r. Według legendy, na żądanie Stefana Batoroego sprowadził z Włoch budowniczego do wzniesienia t. zw. „Batorówki“. Właściwie nazywał się Mordchaj S. Abrama Joffe.

LELEWELA—od Lipowej.

LENKIEWICZA — od Skidelskiej obok koszar im. Bema. Aleksander Lenkiewicz był najsławniejszym dowódcą oddziału powstańczego w 1863 r. w pow. grodzieńskim. Po krwawej bitwie w „Świętem Błocie“ przedarł się do puszczy Białowieskiej.

LIDZKA—od Skidelskiej.

LIPOWA—na przedm. zaniem.

LIPSKA—na przedmieściu zaniemeńskim.

LISTOPADA 11.

LISTOWSKIEGO—dawna Policijna, a w XVI—XVIII ww. Rzeźnicka.

LJOŃSKA—jedna z Dzielnych —od majstrów z Ljonu sprowadzonych przez Tyzenhauza razem z Becu do fabryk grodzieńskich na Horodnicy.

ŁABIENSKA—w N. Osadach.

ŁOSOSIŃSKA—na przedmieściu zaniemeńskim.

ŁOWIECKA—jedna z Franciszkańskich. Tu zaczynał się zwierzyniec wielkksiążęcy, a później królewski w kierunku Łosośny.

MACHORCZANA—na przedmieściu zaniemeńskim.

MAGISTRACKA.

MAKOWA—w pobliżu planta-

cyj miejskich przy ul. Grandzickiej. (Podobno w Grodnie mak miejski kwitł w listopadzie).

MAŁA—u stacji pomp.

MAZOWIECKA — w N. Osadach.

MICKIEWICZA.

MIESZCZAŃSKA.

MIESNA—Rynkowa.

MIGOWSKA—w N. Osadach.

MIKOŁAJA św. — dotychczas zwana Szpitalną. Po przeniesieniu szpitala do Choroszczy utraciła sens nazwa tej uliczki w sąsiedztwie z cmentarzem (pod jezdnią u pałacu biskupa prawosławnego i na zboczach Horodniczanki) i miejscem, gdzie stał kościół św. Mikołaja, zburzony przez wojska moskiewskie w połowie XVII w.

MISTRZOWSKA—ob. Jezuicka

MOKRA—między ul. Wyzwolenia a Krzywą.

MONIUSZKI — od Łososiańskiej.

MONOPOŁOWA—wiodąca od Kresowej do składów monopolu spirytusowego.

MOSTOWA—odwieczna nazwa

MYDLANA—między Wyzwolenia a Krzywą.

NADBRZEŻNA LEWA — nad brzegiem Niemna od strony przedmieścia.

NADBRZEŻNA PRAWA—poniżej zamków nad Niemnem.

NAJDUSA Leona — miłośnika przyrody i poety żydowskiego, zmarłego w 1918 r., pochowanego w Grodnie na nowym cmentarzu żydowskim, gdzie wystawiono mu piękny pomnik. Zeuropeizował poniekąd język literacki żydowski i poświęcił wiele swoich utworów wsi polskiej. Tak nazwano ul. Piekarską.

NAPOLEOŃSKA—dawna Połna.

NARODOWA—od Wileńskiej ku cmentarzowi żydowskiemu z czasów Witołda.

NARUTOWICZA.

NAZARETAŃSKA — dawniej Dziewocka, Nowikowska albo Nowoikowska, później z-k Brygidzki i Pocztowy. Obok klasztoru SS. Nazaretanek (przedtem PP. Brygidek).

NIECAŁA — od ul. Horodniczańskiej nad Horodniczanką. Przed wojną światową była ożywioną i ludną.

NIEMCEWICZA J.—od Łososiańskiej.

NIEMEŃSKA, wiodąca do szosy fortecznej i mostu fortecznego na Niemnie, zburzonego w czasie wojny światowej.

NISKA—od Krzywiej do Fabrycznej (Juryzdyki).

NOCHIMA Rebi—świętobliwego i powszechnie szanowanego opiekuna ubogich, zmarłego w 1880 r. w Grodnie. Pisała o nim E. Orzeszkowa w noweli p. t. „Daj kwiatek”. Do niedawna jeszcze podobizny jego można było znaleźć w każdym niemal mieszkaniu żydowskim. Ulica jego imienia biegnie od rynku mięsnego do bożnicy starej—jedna z dotychczasowych Szkolnych.

NOWA—obecnie dra Bienieckiego.

OBJAZDOWA—od Lipowej na przedm. zaniem.

OBOŻNA—Obozowa.

OBRONNA—poniżej Podolnej nad brzegiem Niemna. Posiadała charakter obronny, uwieczniony na sztychu Brauna z XVI w.

ODELSKA—w N. Osadach,

OGRODOWA.

ORLA—w końcu Młynarskiej.

ORZESZKOWEJ — dawna Rozkosz (od karczmy tejże nazwy, której budynek z czasów Tyzenhauza zachował się na zakręcie do dworca kol.), później Sodowa i ostatnio Murawjewska (podobno w celu uprzyjemnienia pobytu E. Orzeszkowej w Grodnie, ponieważ przy tej ulicy ostatnio mieszkała we własnym domu).

OWCZA—jedna z Fabrycznych.

OWOCOWA—między Wyzwoleniem a Krzywą.

PEOWIACKA — od Skidelskiej—ku uczczeniu pamięci działalności P.O. W. w Grodnie, szczególnie przed wkroczeniem wojsk polskich 1919 r.

PERECA—Wyzwolenia. Dr L. Perc był jednym z najwybitniejszych pisarzy żydowskich. Pierwszy wprowadził tematy polskie do literatury żydowskiej.

PIEKARSKA—ob. Najdusa.

PIASKOWA — przedtem z-k Żandarmski.

PIESZA—od przedmiejskiej do tartaku Pereca.

PIŁSUDSKIEGO — dawna Zielona.

PLATER Emilji — bohaterki 1831 r.—od Kresowej.

PLEBAŃSKA—przecina Podolną w kierunku ul. Dziemianowskiej od Niemna. Na tym terenie były dwie świątynie unickie w XVI—XVII ww., z których jedna okrągła, uwieczniona na sztychach z XVI w.

PLATNERSKA—między Ciasną i Szkolną od Zamkowej.

POCZOBUTTA Marcina, X.—znakomitego astronoma, grodnianina—za ul. Koszarową—obec-

nie generała Bema

POCZTOWA—za Tyzenhauza zwana była pierwszą Bośniacką, a później Drzewnym zaułkiem.

PODGÓRNA.

PODHALAŃSKA—od Lipowej —ku czci obrońców Grodna w 1920 r

PODOLA — dawne Podole, gdzie mieszkali Podolanie, których obowiązkiem było oświecać drogę pochodniami orszakowi wielkoksiążęcemu.

PODWAŁNA—od Garncarskiej do Bośniackiej. Była usytuowana pod okopami, zwanymi na pocz. XIX w. Kościuszkowskiemi

PODZAMCZE — u Nowego Zamku dawniej do mostów, które istniały w XVI w. z wieżą obronną.

POLNA—jedna z Górnych.

PONIATOWSKIEGO Józefa—obok koszar jego imienia.

PORTOWA — od Młynarskiej do Niemna.

PROCHOWA.

PÓLNOCNA

PRÓŻNA—do raka.

PRZEBIEG—z k Artyleryjski.

PRZECHODNIA.

PRZEDMIEJSKA—za cmentarzami (od Jerozolimskiej).

PRZEJAZD—od Podolnej do Niemna.

PRZEMYSŁOWA—jedna z Augustowskich.

PRZESKOK.

PTASIA — między Wyzwoleniem a Krzywą.

PUSTA—od Niemna do stacji pomp.

PUSZKINA

RABIEJOWSKA — na przedm. zaniemeńskim. Jedna z najstarszych nazw.

RADZYMIŃSKA—w N. Osadach.

RASZYŃSKA — od Łososiańskiej do osad.

REJMONTA — od Kresowej. Odtworzył w „Insurekcji. Rok 1794”—sceny sejmowe i życie grodzieńskie w okresie upadku Rzeczypospolitej przedrozbiorowej.

RÓW.

RUSZNIKARSKA — od Klasztornej do Mostowej.

RYBACKA — dawne Rybaki—rybacy zamkowi, później cechowi. Posiadają przywileje od XVII w.

RYBI RYNEK — dawniej Niemiecki (od XIV w.).

RYDZA ŚMIGŁEGO — dawna Piaskowa. Później Piaskową nazywano z-k Żandarmski.

RYMARSKA—od Obożnej.

RYNKOWA—dawna Plebańska—obok kościoła garnizonowego. Obecnie Plebańską nazywano ulicę od Podgórznej do Niemna.

RZEŹNICKA.

SIENNY RYNEK.

SKIDELSKA — dawniej była nazywana W. Jezierską.

SKIDELSKI PLAC.

SKOŚNA—u stacji pomp.?)

SKÓRNICZA — jedna z Górnych.

SŁODOWA — od Browarnej w stronę klasztorów.

SŁONECZNA—na przedm. zaniemeńskim.

SŁOWACKIEGO—między Kresową a Puszczą.

SMOCZA.

SMOLNA—między Browarną a Niemnem.

SOBIESKIEGO—przedtem N. Artyleryjska—ku uczczeniu przeniesienia sejmów za tego króla

znakomitego do Grodna i podniesienia z upadku miasta po nawale szwedzkiej i moskiewskiej.

SOKOLNICZA—jeden z zaułków Młynarskich w pobliżu dawnego zwierzyńca królewskiego.

SOLNA—na przedmieściu zaniemeńskim w pobliżu bożnicy drewnianej. W Grodnie za Stefana Batorego były główne składy soli na cały kraj, przywożonej barkami z Królewca.

SOSNOWA—od Skidelskiej w stronę gruntów Stanisławowa.

SOWIŃSKIEGO generała—od Koszarowej.

STANISŁAWOWSKA.

STARA.

STROMA—na przedm. zaniem. od Zbożowej.

STRYCHARSKA — w stronie Kulbak.

STRZELECKA—między Koszarową a Skidelską

SUCHA—od szosy osowieckiej do toru kolejowego.

SUDAWSKA—na przem. zaniemeńskim—na pamiątkę osadzenia tu przez Trojdena Sudawczyków, pierwszych mieszkańców t. zw. Forsztadtu.

SYROKOMLI (Ludwika Kondratowicza)—autora „Niemna”—od Łososiańskiej.

SZARA—jedna z Augustowskich na przedm. zaniem.

SZCZYGLA — od Skidelskiej (za koszarami).

SZKLANA—od Białostockiej.

SZKOLNA — dawna nazwa Szkolnej Żydowskiej — od ul. Zamkowej.

ŚLEPA.

ŚLIMAK—w końcu ul. Jerolimskiej.

ŚMIAŁA—od Wileńskiej do Horodniczanki.

ŚWIERKOWA — za koszarami Legionowemi.

ŚWISŁOCKA—od szosy Osowieckiej.

TARTACZNA — nad Niemnem u jednego z najstarszych w Grodnie tartaku Pereca.

TEATRALNY PLAC.

TOWAROWA—między Wyzwolenia a Krzywą.

TRACKA — jedna z Podgórznych.

TRAUGUTTA Romualda—dyktatora w 1864 r.—od ul. Grandzickiej (za cmentarzem żydowskim).

TRĘBACKA—jedna z Augustowskich. Ob. Łowiecka.

TROJDENA — w N. Osadach. Ob. Sudawska.

TROJECKA albo św. Trójcy. Istniał w sąsiedztwie z ul. Dominikańską kościół pod tem wezwaniem w XV—XVII ww., którego fundusz wcielono do kościoła św. Ducha (obecnie hotel Słowiański). Nazwa zachowała się od XVI w.

TYTONIOWA — obok fabryki tytoniowej.

TYZENHAUZA plac—Wolności

UŁAŃSKA—na przedm. zaniemeńskim.

WAPIENNA — jedna z Rzeźnickich.

WARZYWNA — u Rynku Rybiego.

WĄSKA.

WIGIERSKA—w N. Osadach.

WILEŃSKA — tak nazywano dawniej ul. Dominikańską, a obecnie z-k Wileński.

WITOŁDA, (WITOŁDOWA) wielkiego księcia lit. ku uczce-

niu 500-lecia zgonu twórcy grodu grodzieńskiego, założyciela zamku starego i kościoła garnizonowego (dawniej fary)—dotychczas zwana Bankową.

WOŁŁOWICZA Michała, straszonego w Grodnie w 1833 r. na Pohulance—t. zw. Wygon przy szosie Skidelskiej. Zaprojektowany jest plac na tem miejscu.

WRONIA—w końcu ul. Młynarskiej.

WRÓBLEWRKIEGO Zygmunta—dawna Złotarska, a później Skarbowa.

WYSOCKIEGO P.—od Koszarowej.

WYSOKA—jedna z Bożniczych na przedm. zaniem.

WYZWOLENIA — Dra Pereca (ob.).

ZAJĘCZA — między Kolejową a N. Artyleryjską.

ZAKRĘT—między dawnym zaułkiem Podolnym a wąwozem.

ZAMKOWA.

ZANA Tomasza—przy Łososiańskiej.

ZAWIERSZCZYŻNA — tak się nazywała dzielnica przedmiejska w kierunku Kołozy—od dworu niegdyś tu istniejącego, a należącego do Zawierskiego. Jedna z uliczek tam położonych nosić będzie tę nazwę.

ZBOCZE—za bożnicą nad wąwozem Horodniczanki.

ZBOŻOWA—na przedm. zaniemeńskim.

ZDUŃSKA—przedtem z-k Jerolimski.

ZIELNA—Ceglana.

ZIELONA.

ZJAZD—między Białostocką a Zbożową.

ZŁOTARSKA.

ZWIERZYŃECKA—od Lipowej. Ob. Łowiecka.

ŻABIA—między Wyzwoleniem a Krzywą.

ŻELAZNA.

ŻEROMSKIEGO—między Kresową a Puszkina.

ŻÓRAWIA—od Przedmiejskiej.

ŻYTŃA.

* * *

W ostatniej chwili, przed posiedzeniem Rady Miejskiej w d. 10 lutego r. b., Komisja uznała za konieczne wprowadzić pewne zmiany w drukowanym powyżej wykazie ulic:

PIASKOWA — nazwa zachowana.

BIENIECKIEGO Dra—nazwa no ul. Nową.

JASNA—będzie jedna z ul. Rzeźnickich.

LITEWSKA—od ul. Mickiewicza—nowa nazwa (poprzednio nazwana Głuchą).

SKOŚNA—na przedm. zaniem. nazwano GŁUCHĄ.

KADROWA — zamiast Jasnej (w kolonji kolejarzy).

Komisja wyraziła życzenie, ażeby projektowana ulica nowa od Zielonej do im. Orzeszkowej była nazwana ul. ROZKOSZ, ponieważ dawna Rozkosz zaczynała się od rz. Horodniczanki (u domu E. Orzeszkowej).

Wszystkie projektowane przez komisję nowe nazwy (około 170), które nadano ulicom bez nazw i o jednobrzmiących nazwach, również zmiany (12) Rada Miejska w dn. 10 b. m. zatwierdziła.